

Sığınmacı krizi, savunma tavrı ve hoşgörü kültürü*

22 OCAK 2017

Anketler 2016 yılında, toplumda sığınmacılara karşı iyimser fikirlerin azaldığını söylüyor.

Prof. Dr. Klaus J. BADE

2015 yılında Almanya'ya gelen gelen sığınmacıların yüzde 60'ı, hangi statüyle olursa olsun, en azından bir süreliğine burada kalacaklar. Sığınmacı krizinin entegrasyon krizine dönüşmemesi için entegrasyonu teşvik eden ne kadar tecrübe ve potansiyelimiz varsa, hepsinin harekete geçirilmesi ya da tekrar etkili hale getirilmesi gerekiyor.

Entegrasyon alanında taşıdığı sorumluluktan dolayı belediyelere kilit görev düşüyor. Ve fakat gündemde olan sığınmacı akınından dolayı esas sorumluluk devlete düşüyor. Tabandan gelen ve muazzam büyüklükte bir toplumsal sahiplenme biçiminde kendisini ifade eden hoşgörü hareketi için de benzer bir sorumluluktan bahsedebiliriz.

2015 göç yazından bu yana, Almanya genelinde milyonları kapsayan ve hızla büyüyen bu hoşgörü hareketi; eski bir gönüllü angajmanlık, yardımlaşma ama protesto geleneğine dayanıyor. Bu hareket, sosyal bilimci, gazeteci- yazar ve aktivist Harald Welzer'in de haklı olarak vurguladığı gibi "demokrasinin talihli bir anı"ydı ve anıdır.

Yurtdışından gözlemciler, Cumhurbaşkanı Gauck'un "Aydınlık Almanya" ve "Karanlık Almanya" olarak ifade ettiği iki ucun arasındaki paradoks gerilime yer yer büyülenmişçesine, yer yer de ürkererek baktılar: sağ populist Parti "Alternative für Deutschland" daha ilk çıkışında iki önemli anket ve seçim sonucu elde ederken, tutuşurcasına yardımseverlik için çalışan sığınmacı yurtları ile de karşı karşıya kalmıştı.

Kendiliğinden ve özveri içinde işe koyulan bu muazzam toplumsal hareket olmasaydı eğer bir çok yerde varolan ilk kabul prosedürü, hizmet ve danışmanlık sistemi çökecekti. Ve dahası, bu tehlike halen geçmiş değil.

Anketler 2016 yılında, toplumda sığınmacılara karşı iyimser pozisyon ve fikirlerin azaldığını söylüyor. Bölgeye, sosyal konuma, sınıf ve tabakaya göre biçimlenen güvensizlik, kaygı ve korkular alttan alta artmaya; "ekonomik sığınmacılara" ve "sahte sığınmacılara" karşı eski önyargıları yeniden su yüzüne çıkarmaya başladı.

Toplumun büyük bir kesiminde sığınmacıları kabul etme eğilimi varlığını korurken, kabul etmeme tutumu da giderek arttı. Bu durumu son olarak şiddetlendiren, bir bumerang etkisiydi: güvenlik politikalarına, tehlikelere karşı alınan önlemlere ve sığınmacılara karşı uygulanan katı uygulamalara sığınmacı krizi ile "başetme stratejisi" olarak; sığınmacıların AB'ne geçiş yolu olan Drachentöter-Manier'in daraltılması eşlik etti.

Bu adım, toplumda sığınmacıları kabul etmeme tutumunu ve sağcı akımları güçlendirdi. Sağcı akımlar Almanya ve AB'nin sığınmacılara karşı savunma politikasındaki bu stratejik dönüşü, bir başarı olarak kendi bayraklarına/hanelerine yazdılar. Aynı durum, sadece bir açıklama olarak kalan "göçün nedenleri ile mücadele" ve AB kalesinin çok önlerinde sığınmacılarla fiili mücadele konusunda da geçerli oldu.

Sığınmacılara karşı savunma tutumunun iki yönü olan meşrulaştırıcı bir etkisi var: Toplum ne kadar tedirgin olursa yani güvensiz bırakılırsa, insanlıkdışı konseptler de o kadar kolay meşrulaştırılıyor. Bu durum, Eritre ve hatta Uluslararası Ceza Mahkemesi'nde insanlığa karşı suç işlediğine dair davası olan ve göçe neden olan Sudan gibi diktatörlüklerle yapılan anlaşmalar içinde geçerlidir. Bugün, sığınmacılara karşı savunmada AB'nin ve dolayısıyla Almanya'nın anlaşma imzaladığı ülkelerin durumu da hemen hemen böyledir. Böylelikle bugün "bunu başaracağız" madalyonunun diğer karanlık yanı görünür oldu. Verilen mesaj ise şu oldu: Sığınmacıları kendimizden uzak tutmayı başaracağız!

Ancak göçü üreten küresel krizin asıl nedenleri gözardı ediliyor; çünkü sistemden kaynaklanan bir krizle, savunmaya geçerek ya da nafaka dağıtarak değil; ancak sistemi sorgularsanız mücadele edebilirsiniz. Bunu Latin Amerika'nın Marksist olmayan bağımsızlık hareketinden gelen Papa da Enzyklika, "Laudato Si" fermanında açıkça belirtti. Hatta, başka yerdeki bir konuşmasında sisteme yönelik eleştirisini cesurca "Bu sistem öldürür!" cümlesiyle ifade etti.

Bu nedenlerden dolayıdır ki; sığınmacılara gündelik yaşamda sağlanan yardımların ötesinde üç şey önemlidir: Paylaşmak, kurtarmak ve direnmek.

1. Paylaşmak zorundayız: Bağış yapmak iyi ancak yeteri kadar iyi değil.
2. Kurtarmak zorundayız: AB kalesinde ve kalenin önünde özel kurtarma gemilerine sahip olan muhtelif sivil inisyatifler önemli bir rol oynuyor.
3. Direnmek zorundayız: İnsanlık dışılığın sistemden kaynaklanan, kurumsal ve stratejik sistematiğine karşı direnmek zorundayız.

Ve bunlar AB'nin yeni savunma sistemi ile direkt bağlantılı. Zira denizde mahsur kalan Libya sığınmacıların Libya'daki kamplara sürülmesi öngörülüyor. Bu kamplar, adları "yasa dışı sığınmacılar" olarak değiştirilen sığınmacılara karşı ve savunma adına yapılan Berlusconi/ Kaddafi-Anlaşması'ndan bu yana varlar. Bu kamplar kurulduklarında yüksek donanımlı toplama kamplarıydı. Bu kamplarda sığınmacılar, eğer bazen tıka basa dolduruldukları otobüslerle çölün orta yerine götürülüp orada ölümcül kaderlerine terk edilmemişlerse; ifade edilemeyecek yöntemlerle ve kelimenin tam anlamıyla yok oluyorlardı.

Yeni savunma ve kamp konseptinin temelini de, AB ve BM tarafından tanınan ve Libya "hükümetlerinden" biri olan "Government of National Accord" (GNA) ile yapılacak sözleşmeli kurallar oluşturacak! Bu "hükümet", kendisine sığınma hakkı tanıyan Tripoli'deki deniz üssünü terketmeye cesareti olmayan bir başkandan ve yedi kişilik bir başkanlar kurulundan oluşuyor. Bu hükümet, Avrupa Birliği tarafından tanınan anlaşmalar ve para, yardımlar, eğitim programları ile itaatkar kılınmış bir kukla hükümettir.

Güvenlik güçlerinin eğitimini içeren programa başlandı bile. Bu programa katılanların arasında, Kaddafi döneminden gerekli deneyimlere sahip olanların sayısı da az değil. Bunlar agresif davranışlarıyla dikkat çektikleri için; öncelikle kendilerinin şiddete karşı eğitim programına katılmaları gerek.

İnsan tüccarı Kaddafi selam yolluyor. O, korkunç derecede döneminin ilerisindeydi ve bizlerin onun mirasını devraldığımız ortada! Sonradan kimse yine "bilmiyorduk" demesin. Bizler biliyorduk ve karşı çıkmayan, müdahale etmeyen, ayaklanmayan tarih şayet katolik ise tanrının önünde suç ortağı olacaktır.

Beden bütünlüğünün ve yaşam hakkının tehlikelere karşı korunması ve onurlu bir yaşam temel bir insan hakkıdır. Bilindiği gibi Alman Anayasası sadece Almanların onurunu değil; görünümünden, nereden geldiğinden ve hangi tanrıya inandığından bağımsız olarak insan onurunu korur. Bu yüzden Avrupa'da, her türden tehdite, tehlikeye karşı; insanlığı ve demokrasiyi savunmak daha da önem taşıyor.

* Karlsruhe İnsan Hakları Merkezinin 20. Kuruluş yıldönümünde Prof. Dr. Klaus J. Bade tarafından yapılan sunumunkısaltılmış metnidir.

Çeviri: Sevinç Sönmez

Son Düzenleme Tarihi: 22 Ocak 2017 07:21